Europeiska unionens råd

Bryssel den 21 juni 2018
(OR. en)

10306/18

SOC 431
EDUC 264

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
av den:	21 juni 2018
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	9724/18 + COR 1 + COR 2
Ärende:	Integrerad politik för barns tidiga utveckling som ett verktyg för att minska fattigdomen och främja social delaktighet – Rådets slutsatser

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om integrerad politik för barns tidiga utveckling som ett verktyg för att minska fattigdomen och främja social delaktighet, som antogs av rådet vid mötet den 21 juni 2018.

Integrerad politik för barns tidiga utveckling som ett verktyg för att minska fattigdomen och främja social delaktighet

Rådets slutsatser

EUROPEISKA UNIONENS RÅD KONSTATERAR FÖLJANDE:

1. Att främja och skydda barnets rättigheter, bekämpa barnfattigdom och socialt utanförskap och att ge alla barn lika möjligheter oavsett social, kulturell och etnisk eller annan bakgrund är grundläggande mål för Europeiska unionen. I EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna anges att barn ska ha rätt till det skydd och den omvårdnad som behövs för deras välfärd och att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, oavsett om de vidtas av offentliga myndigheter eller privata institutioner.

2. Europeiska unionen och dess medlemsstater har åtagit sig att minska fattigdomen och det sociala utanförskapet, även bland barn, inom ramen för Europa 2020-strategin. Under 2016 var fortfarande 24,8 miljoner barn inom unionen i riskzonen för fattigdom och socialt utanförskap. Det är fortfarande en viktig fråga, eftersom barnfattigdom inverkar negativt på barns välfärd och på samhället i stort. Barn som växer upp i fattigdom och socialt utanförskap har sämre utsikter att klara sig bra i skolan, åtnjuta god hälsa och uppfylla sin fulla potential som vuxna. För samhället är barnfattigdom och socialt utanförskap ett hot mot barns utveckling, som påverkar förmågan att utnyttja deras fulla potential och kan orsaka behov av stödinsatser under resten av deras liv.

3. I den europeiska pelaren för sociala rättigheter som tillkännagavs 2017 uppmanas till kamp mot fattigdom ur ett barnrättsligt perspektiv, och det fastställs som princip att barn har rätt att bli skyddade mot fattigdom, att barn från mindre gynnade förhållanden har rätt till särskilda åtgärder som ger dem lika möjligheter och att barn har rätt till förskola och barnomsorg till överkomligt pris och av god kvalitet.

4. Genom att upprätta de så kallade Barcelonamålen åtog sig Europeiska unionen och dess medlemsstater att senast 2010 ha säkerställt tillgången till formell barnomsorg för minst 90 % av barnen i unionen mellan tre år och den obligatoriska skolåldern och för minst 33 % av barnen under tre år. Dessa mål bekräftades i den europeiska jämställdhetspakten (2011–2020). I den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete fastställdes även målet att minst 95 % av barnen (mellan 4 år och den obligatoriska skolåldern) bör delta i förskoleverksamhet senast 2020.

5. De första åren av barnets utveckling har avgörande betydelse när det gäller att forma barnets hälsa, inlärning, beteende och sociala delaktighet, och påverkar resten av livet. Mot denna bakgrund är politik och tjänster i fråga om barns tidiga utveckling viktiga redskap när det gäller att förebygga och ta itu med fattigdom och socialt utanförskap, bryta mönster av missgynnade förhållanden som går i arv från generation till generation och främja social rörlighet.

6. Alla länder som ratificerat FN:s barnkonvention ska sträva efter att säkerställa att inget barn är berövat sin rätt att ha tillgång till grundläggande hälso- och sjukvårdstjänster tidigt i livet, inbegripet förebyggande hälsovård, mat och välbefinnande med särskilt fokus på rättigheter för barn från mindre gynnade förhållanden.

7. Att avskaffa fattigdom, säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv, avskaffa våld och sexuellt utnyttjande och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar samt tillhandahålla en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet på alla nivåer, inbegripet på förskolenivå, är åtaganden som utgör integrerade delar av målen för hållbar utveckling till 2030.

8. Det är mycket kostnadseffektivt att investera i barns tidiga utveckling, eftersom det förebygger framtida offentliga utgifter för att ta itu med konsekvenserna av avsaknad av utbildning, färdigheter eller sysselsättning som leder till fattigdom och socialt utanförskap.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD BETONAR FÖLJANDE:

9. I kampen mot barnfattigdom och socialt utanförskap samt för att främja barns välbefinnande krävs en flerdimensionell integrerad strategi som grundar sig på tre huvudpelare: tillgång till adekvata resurser, tillgång till bra tjänster till rimlig kostnad och barns rätt till delaktighet, i enlighet med kommissionens rekommendation 2013/112/EU *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid*.

10. Det är mycket viktigt att investera i förskola och barnomsorg – inte bara för att minska ojämlikheter i tidig ålder, utan även för att förebygga risken för fattigdom och socialt utanförskap i vuxen ålder genom att lägga grunden för framgångsrikt livslångt lärande, social integration och anställbarhet. Alla barn gynnas av att ta del av förskoleverksamhet och barnomsorg, men det är särskilt viktigt för barn från mindre gynnade förhållanden eftersom det har stor betydelse för att bättre kunna anpassa sig till skolan och för inlärningen samt för att förebygga och ta itu med ojämlikhet genom tidiga insatser. Barn från minoritetsgrupper och familjer med låga inkomster har ofta sämre utsikter att ta del av förskoleverksamheten och barnomsorgen. Därför har det avgörande betydelse att barn från mindre gynnade förhållanden garanteras lika tillgång till samhällsomfattande tjänster av hög kvalitet.

11. Insatser för barns tidiga utveckling bör utgå från barnet och vara inriktade på alla aspekter av barnets utveckling och välbefinnande. Integrerad och sektorsövergripande politik krävs för att stödja barns utveckling och hälsa, säkerställa att problem upptäcks i tid och insatser sätts in tidigt, bland annat tillgång till allmän förebyggande hälso- och sjukvård och rehabiliteringstjänster, och säkerställa möjligheter till tidigt lärande av hög kvalitet samt förebygga försummelse, våld och andra risker. I det avseendet är en god samordning av och ett gott samarbete mellan system för hälso- och sjukvård, utbildning, socialt skydd och skydd av barn avgörande.

12. Integrerade och samordnade strategier på samma nivå som tjänster i fråga om barns tidiga utveckling, i synnerhet på lokal nivå, har avgörande betydelse. Det är mycket viktigt att utbildade tjänsteleverantörer och experter finns att tillgå. Investeringar i regelbunden fortbildning för yrkesverksamma, bland annat för bättre samarbete och partnerskap med föräldrar[1], och i arbete med barn och familjer från mindre gynnade förhållanden, förbättrar både tillgången till tjänster och deras kvalitet.

13. Eftersom föräldrar är de som först och främst är ansvariga för sina barns hälsa, välbefinnande och utveckling behöver de tillräckligt stöd. Det är mycket viktigt att främja program för social delaktighet och föräldrars deltagande på arbetsmarknaden samt att tillhandahålla ekonomiskt stöd och ge tillgång till tjänster. Familjeorienterade strategier krävs. Noga genomtänkt nationell politik för balans mellan arbetsliv och privatliv, såsom föräldrarelaterad ledighet och flexibla arbetsformer, kan också stödja båda föräldrarnas deltagande på arbetsmarknaden samt uppmuntra till en mer jämlik fördelning av omsorgsansvaret mellan män och kvinnor. Tillgänglig, åtkomlig och prismässigt överkomlig förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet gör det lättare för föräldrar att förena arbetsliv och omsorgsansvar och ger dem därmed möjlighet att behålla eller återvända till en avlönad sysselsättning, vilket på många sätt har betydelse för barns välbefinnande och utveckling.

14. Förskoleverksamhet och barnomsorg är centrala inslag i politik för barns tidiga utveckling, men det är inte bara formella vårdgivare och utbildare som bär ansvaret för ett barns allmänna tidiga utveckling. Föräldrar måste ges tillräcklig information, stöd och vägledning, även innan barnen tas upp i det formella systemet, det vill säga när de blir omhändertagna i hemmet. I detta sammanhang har uppsökande verksamhet avgörande betydelse, i synnerhet för de mest utsatta samhällsgrupperna. Metoder som fördjupar partnerskapet mellan föräldrar och förskoleverksamhet och barnomsorg har särskilt positiv inverkan på barn från mindre gynnade förhållanden.

---

[1] Alla punkter i dessa slutsatser som hänvisar till föräldrar är också relevanta för förordnade vårdnadshavare och primära omsorgsgivare.

15. Vid utarbetandet av ändamålsenliga strategier är det av central betydelse att kombinera allmänna åtgärder som främjar alla barns välbefinnande och utveckling med riktade åtgärder som utan att stigmatisera stöder de mest utsatta familjerna. Metoder som stimulerar multidisciplinära strategier, uppsökande samhällsarbete, hembesök, utbildning i föräldraskapsfärdigheter, familjerådgivning och vägledning, deltagande av förebilder från mindre gynnade grupper och områden, gratis tillgång till tjänster och incitament för att utnyttja dessa tjänster kan bidra till att människor tar del av förskoleverksamhet och barnomsorg samt till att generellt förbättra stödet till familjer och barns välbefinnande och utveckling.

16. Eftersom barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov stöter på många olika hinder har tidiga insatser och stöd till föräldrar genom tjänster i både hemmet och samhället avgörande betydelse. Barn med funktionsnedsättning riskerar inte bara att bli utestängda från skolsystemet utan även från den fysiska omgivningen och kan mötas av fördomar och stereotypa uppfattningar. Om man inte i god tid sätter in lämpligt stöd, skydd och insatser för att främja delaktighet kan dessa problem förvärras och ge livslånga följder i fråga om ökad fattigdom och utestängning för både barn och föräldrar.

17. Barn som skilts från sina föräldrar och/eller familjer behöver erbjudas samma möjligheter till utveckling och lärande. För att ge dessa barn en bättre start i livet är det avgörande att avinstitutionalisera barnomsorgen, tillhandahålla familjebaserad omsorg och omsorg i närsamhället, investera i förebyggande insatser och familjestöd samt stärka systemen för skydd av barn.

18. Även om det fortfarande är de enskilda medlemsstaterna som ansvarar för upplägget av och innehållet i politiken för barns tidiga utveckling, barns övergripande välfärd samt politik och tjänster för skydd av barn kan samarbete genom den öppna samordningsmetoden bidra till att uppfylla målen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, vilket kräver kraftfulla insatser på europeisk, nationell, regional och lokal nivå.

19. De europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) bidrar väsentligen till genomförandet av reformer på det barnpolitiska området, som understöds av medel från nationella budgetar.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

UPPMANAR KOMMISSIONEN ATT GÖRA FÖLJANDE:

20. Fortsätta att främja barnets rättigheter och barn- och familjeorienterad politik genom att föra upp dessa frågor högt på den politiska dagordningen, även efter 2020, och stödja medlemsstaterna i genomförandet av nationell politik.

21. Främja genomförandet av barnrelaterade principer i den europeiska pelaren för sociala rättigheter och i synnerhet rätten att bli skyddade från fattigdom, rätten till särskilda åtgärder för barn från mindre gynnade förhållanden som ger dem lika möjligheter och rätten till förskola och barnomsorg till överkomligt pris och av god kvalitet, i enlighet med den befogenhetsfördelning som fastställs i fördragen.

22. Fortsätta att främja och stärka dialogen mellan medlemsstater, experter, arbetsmarknadens parter och civilsamhället och att underlätta det ömsesidiga lärandet och utbytet av god praxis på relevanta områden. Detta inbegriper förebyggande av barnfattigdom, politik för barns tidiga utveckling, bland annat integrerade arbetssätt som överbryggar olika politikområden, förskola och barnomsorg av god kvalitet samt digitaliseringens påverkan på barns tidiga utveckling.

23. Gå vidare med och stärka det analytiska arbetet samt övervaka frågor som rör barnfattigdom och barns välbefinnande och utveckling i nära samarbete med medlemsstaterna.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA, med beaktande av deras särskilda förutsättningar, att göra följande:

24. Säkerställa lika och rättvis tillgång till allmän förskola och barnomsorg av god kvalitet för alla barn genom att i fråga om förskoleverksamheten och barnomsorgen förbättra

    – tillgången, med hänsyn till regionala skillnader och behov,

– tillgängligheten och den prismässiga överkomligheten, genom en avvägd blandning av allmän och riktad politik, tjänster och olika incitament för att övervinna hinder och problem,

– delaktigheten, genom att välkomna barn med olika bakgrund, särskilda undervisningsbehov eller funktionsnedsättning, undvika segregering och uppmuntra till deltagande,

– kvaliteten, genom att främja professionalisering av och goda arbetsförhållanden för personal i förskoleverksamhet och barnomsorg, förbättra utformningen av läroplaner och pedagogiska riktlinjer för de första åren som ger alla barn möjlighet att utveckla sin fulla potential, säkerställa likabehandling av och lika möjligheter för pojkar och flickor, främja övervakning och utvärdering av miljön med beaktande av barnets bästa samt tillämpa lämpliga styrningsstrukturer.

25. Tillämpa integrerade och barnorienterade strategier som är inriktade på alla aspekter av barns utveckling och välbefinnande och ytterligare stärka samordningen av och samspelet mellan systemen för hälso- och sjukvård, utbildning socialt skydd och skydd av barn, samt tillhandahålla integrerade och samordnade tjänster på lokal nivå.

26. Fortsätta att ge stöd till föräldrar genom att främja deltagande på arbetsmarknaden och balans mellan arbetsliv och privatliv, tillhandahålla ekonomiskt stöd till familjer och ge tillgång till olika typer av tjänster, bland annat familjerådgivning och familjestöd.

27. Fortsätta att tillhandahålla multidisciplinärt stöd till barn och familjer från mindre gynnade förhållanden, till exempel romska barn, barn från tredjeländer som är lagligen bosatta eller barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov, samt till omhändertagna barn och barn som utsatts för våld och övergrepp.

28. Främja föräldrarnas deltagande och metoder som inleder och fördjupar samarbete mellan föräldrar och förskoleverksamhet samt barnomsorg, liksom metoder för att lättare nå ut till föräldrar och familjer från mindre gynnade förhållanden och samhällsgrupper.

29. Fortsätta att förbättra den befintliga uppgiftsinsamlingen och övervakningen på nationell och lokal nivå av väsentliga indikatorer på barns tidiga utveckling och av tillhandahållandet av tjänster.

30. Stärka samarbetet mellan alla berörda aktörer, såväl offentliga som privata och inom det civila samhället, liksom deras delaktighet, när det gäller utarbetandet, genomförandet, övervakningen och utvärderingen av politik för barns tidiga utveckling och välbefinnande.

31. Bättre utnyttja de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) och i synnerhet Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), beroende på de nationella omständigheterna och den politiska dagordningen i syfte att stödja politik för att förebygga och bekämpa barnfattigdom och socialt utanförskap.

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UPPMANAR KOMMITTÉN FÖR SOCIALT SKYDD ATT GÖRA FÖLJANDE:

32. Fortsätta att inom ramen för den öppna samordningsmetoden för socialt skydd och social integration underlätta och stimulera insamling och utbyte av idéer, kunskap, erfarenhet och god praxis om integrerad politik för barns tidiga utveckling och dess inverkan när det gäller att minska fattigdom och socialt utanförskap, bland annat genom tematiska översyner och genom programmet för sakkunnigbedömningar av socialt skydd och social delaktighet.

33. Fortsätta att övervaka och tillhandahålla adekvat analys av särskilda frågor som rör barnfattigdom och barns välbefinnande och utveckling, bland annat genom den europeiska planeringsterminen.

34. Fortsätta samarbetet med sysselsättningskommittén, utbildningskommittén och andra kommittéer och högnivågrupper på EU-nivå i frågor där befogenheterna är delad och som rör övervakning av social utveckling och minskning av fattigdom och socialt utanförskap.

Hänvisningar

- EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna
- Europa 2020: En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla
- Den europeiska pelaren för sociala rättigheter
- Rådets slutsatser om utbildningens sociala dimension från 2010
- Rådets slutsatser om förskola och barnomsorg: att ge våra barn bästa möjliga grund för morgondagens värld, från 2011
- Kommissionens rekommendation 2013/112/EU: *Bryta det sociala arvet – investera i barnens framtid*
- Ordförandeskapets slutsatser, Europeiska rådet i Barcelona, 15–16 mars 2002
- Den europeiska pakten för jämställdhet (2011–2020)
- Den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete 2020
- Europaparlamentets resolution om att minska ojämlikhet, med särskilt fokus på barnfattigdom från 2015
- 2011 års rådsslutsatser om en EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020.
- Rådets slutsatser om påskyndande av processen för integrering av romer från 2016
- FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen)
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- FN:s mål för hållbar utveckling för 2030
- Kommissionens meddelande *Nästa steg för en hållbar europeisk framtid: EU-åtgärder för hållbarhet* från 2016
- *Tackling Social and Cultural Inequalities through Early Childhood Education and Care in Europe*, Eurydice, 2009
- Rapport från arbetsgruppen för förskoleverksamhet och barnomsorg under Europeiska kommissionens överinseende: *Proposal for key principles of a Quality Framework for early childhood education and care* (Förslag till centrala principer för en kvalitetsram för förskoleverksamhet och barnomsorg)